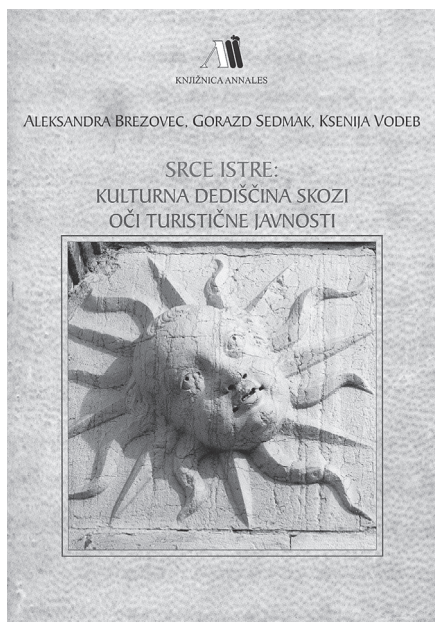

ALEKSANDRA BREZOVEC, GORAZD SEDMAK IN KSENIJA VODEB: Srce Istre. Kulturna dediščina skozi oči turistične javnosti; Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales in Zgodovinsko društvo za južno Primorsko (Knjižnica Annales; 49), Koper 2007, 168 str.

Monografija *Srce Istre: Kulturna dediščina skozi oči turistične javnosti* avtorjev Aleksandre Brezovec, Gorazda Sedmaka in Ksenije Vodeb¹ spada med pionirske raziskave s področja kulturnega turizma v Sloveniji. Projekt temelji na zavedanju pomena vključevanja kulturne dediščine v turizem in je nastal na pobudo skupnosti Interreg IIIA.² V prvem delu monografije so podana teoretska izhodišča obravnavane problematike, v drugem je Istra predstavljena kot turistična destinacija, v tretjem pa raziskovalno delo, to je preverjanje potencialov kulturne dediščine v turistični ponudbi Istre; v četrtem delu so podani sklepi in diskusija.

1 Vsi so docenti na Turistici – Visoki šoli za turizem v Portorožu. Aleksandra Brezovac je doktorirala na Fakulteti za družbene vede in v turizmu preučuje področje trženja in tržnega komuniciranja. Ksenija Vodeb je doktorirala na Fakulteti za turistični in hotelski management v Opatiji in se ukvarja s področjem čezmejnih destinacij. Gorazd Sedmak je doktoriral na Ekonomski fakulteti in se posveča vrednotenju avtentičnosti v turizmu.

2 Program Slovenija–Madžarska–Hrvaška.

V prvem delu monografije nas med teoretskimi izhodišči avtorji poučijo o tem, da je to, kako turisti pojmujejo posamezno turistično destinacijo, odvisno od njene geografske oddaljenosti: za Avstrala je turistična destinacija Evropa, za Avstrijca pa mesto ob Jadranu. Možnost sprejemanja novih turistov in razvoj novih oblik turizma pa sta po njihovem mnenju odvisna od socialne in ekonomske raznolikosti določene destinacije. Med cilje projekta Srce Istre so zapisali ovrednotenje kulturne dediščine z obeh strani slovensko-hrvaške meje; ta namreč na enem mestu ponuja celovito ponudbo in omogoča čezmejno sodelovanje. Zavedajo se, da je za trajnostno ponudbo treba poskrbeti tako za zadovoljstvo turistov kot za ohranjanje kulturne dediščine in izboljšanje kakovosti življenja lokalnih prebivalcev. Čeprav kulturna dediščina predstavlja identiteto območij, se njenega pomena v turizmu zavedajo šele zadnja leta, tako da je raziskav, kjer bi bila v ospredju kulturna dediščina, v Sloveniji še vedno premalo. Kljub širokemu in različnemu pojmovanju kulturnega turizma je ta namreč med najpomembnejšimi potenciali turističnega razvoja v svetu. Pri načrtovanju in realizaciji kulturnega turizma je ohranjanje avtentičnosti mnogokrat problematično, saj pretirano ali nestrokovno izkoriščanje kulturne dediščine za potrebe turizma vodi v njeno izgubo. Tako imenovani kulturni turisti – med njimi je največ starejših – pa danes cenijo prav avtentičnost in doživetja. So dobro izobraženi, zelo mobilni in zahtevajo najboljšo kakovost, ki so je pripravljene tudi plačati. Zaradi demografskih trendov v smeri staranja prebivalstva bo v prihodnje kultura v svetu turizma igrala vedno večjo vlogo. V drugem delu avtorji predstavijo Istro kot turistično destinacijo. Poudarjajo, da čeprav je bila Slovenska Istra dolgo prepoznana kot tipična plažna destinacija, se v zadnjih letih tako v mestih kot na

podeželju vse bolj izkorišča njena pestra kulturna dediščina. Hkrati pa se zavedajo, da je kulturna dediščina, kljub temu, da je vse bolj prepoznana kot enakovredna turistična zanimivost, še vedno premalo izkoriščena. Kljub prvim opaznim znakom boljše organiziranosti pa je delo na področju kulturne dediščine vse preveč odvisno od entuziazma posameznikov, trženje dediščine in organizacija kulturnih dogodkov pa se ne povezuje v skupne produkte.

Tretji del knjige je namenjen predstavitvi rezultatov preverjanja potencialov kulturne dediščine v turistični ponudbi Slovenske Istre; opravili pa so jo med ponudniki turističnih storitev, naključnimi turisti, potencialnimi turisti in lokalnim prebivalstvom. V skupini pobudnikov turističnih storitev je bilo enajst udeležencev (pet iz zasebnega in šest iz javnega sektorja), diskusija pa je tekla na sedežu Znanstveno-raziskovalnega centra Koper. Izsledki so pokazali, da obiskovalci še vedno raje obiščejo Benetke kot slovenska priobalna mesta in da so nezadovoljni s ponudbo podeželja, čeprav je prav ta med najpomembnejšimi priložnostmi območja.

Med naključnih tristo petdeset turistov so razdelili dvaintrideset vprašanj, razdeljenih v sedem sklopov. Med pomembnejše rezultate raziskave spada podatek o uporabi spleta kot informacijskega orodja: odgovori kažejo, da ga uporablja trinštirideset odstotkov vprašanih. Vprašani med najprivlačnejše elemente turistične privlačnosti še vedno uvrščajo morje in plažo, sledijo obmorska letovišča, tipična kulinarika, narava in stara mestna jedra. Dobljeni rezultati so posledica slabega poznavanja istrske dediščine, kar so ocenili tudi anketiranci sami. Med pomembnejše elemente kulturne dediščine kot dodatne turistične ponudbe so uvrstili kulinariko, šege in navade, gradove, naselbinsko dediščino in ljudsko umetnost, za ponudbo kulturne dediščine pa bi bila

* Andrej Šumer, študent 3. letnika na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 1410 Zagorje ob Savi, Cesta zmage 16, E-naslov: jason@si.cx

skoraj polovica anketirancev pripravljena plačati od osem do dvajset evrov. Izrazili so tudi željo po razvedrilnih, informativnih in poučnih predstavitvah Istre.

Leta 2007 so izvedli raziskavo tudi med potencialnimi obiskovalci Istre. Anketiranje je potekalo po telefonu, v vzorec so zajeli petsto enainosemdeset oseb, od teh jih dvesto osemindeset še nikoli ni obiskalo Istre. Polovica anketirancev je bilo upokojencev, četrtnina zaposlenih ali samozaposlenih, manjši del so bili študenti, dijaki in nezaposleni. Vzorec pridobivanja informacij preko spleta in agencij se je spreminjal s starostjo in z izobrazbo. Kot pomembno turistično privlačnost Slovenske Istre so označili naravne znamenitosti, prijaznost prebivalcev in urejenost okolja. Izkazalo se je slabše poznavanje istrske kulturne dediščine, skoraj polovica anketirancev si je želela več možnosti za informativno in poučno spoznavanje istrske kulturne dediščine. 58,8 odstotka anketirancev bi bilo za ponudbo kulturne dediščine pripravljeno plačati isto ceno kot že omenjena

skupina naključno izbranih turistov.

V vzorec lokalnega prebivalstva so zajeli tristo anketirancev. Ti se strinjajo z razvojem turizma, skoraj tretjina vidi priložnost razvoja Istre v razvoju turizma na podeželju oziroma v zaledju. Oživljanje, zaščita in ohranjanje tradicije, gospodarski razvoj in prepoznavnost krajev so označili kot pozitiven, razvrednotenje, popačenje tradicije, vsiljevanje turizma in uničevanje objektov kulturne dediščine pa kot negativen učinek vključevanja kulturne dediščine v turistično ponudbo. Raziskava Srce Istre spada med pionirske raziskovalne projekte s področja kulturnega turizma v Sloveniji, zato se napakam ni mogla izogniti. Raziskovalni izsledki, nastali s pomočjo telefonskih anket, so mnogokrat nepopolni, saj pomembne skupine t. i. kulturnih turistov (višje izobraženi, poslovneži, zaposleni) na ankete nimajo časa ali volje odgovarjati, ponovljena telefonska anketa pri drugih anketirancih pa bi najverjetneje pokazala drugačne rezultate. Prav tako je raziskava zelo splošna, saj so v obči-

nah Slovenske Istre (Izola, Koper, Piran) velike razlike med posameznimi mesti, podeželjem, kulturo in turističnim razvojem. V prihodnje bo zato treba raziskavo usmeriti na mikrodestinacije in vsako občino obravnavati ločeno in bolj temeljito. Prav tovrstne kvalitativne raziskave etnologom in kulturnim antropologom ponujajo možnost aktivnega vključevanja.

Raziskava Srce Istre je dosegla svoj namen: zanimivo bo namreč spremljati naslednje raziskovalne korake pri vključevanju kulturne dediščine v turizem. Če se bodo raziskave nadaljevale in se bo razvoj omenjenega segmenta na posameznih območjih uspešno prepletal z gospodarskim razvojem, bo turistična ponudba bolj kakovostna in primerljiva s ponudbo na turistično razvitejših evropskih območjih. V turizmu je danes namreč treba stremeti k najkakovostnejši ponudbi, ta pa ne sme temeljiti na masovnem turizmu.

